

UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU W BRZEZINACH
z dnia ..... 2020 r.

w sprawie zmiany uchwały Nr X/61/19 Rady Powiatu w Brzezinach z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2019 – 2021

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2020 poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 poz. 821) Rada Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1.

W uchwale nr X/61/19 Rady Powiatu w Brzezinach z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2019 – 2021:

1. tytuł uchwały otrzymuje brzmienie: „Uchwała nr X/61/19 Rady Powiatu w Brzezinach z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia do realizacji 3-letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2019 – 2021”

2. załącznik otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Brzezińskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Ilona Śniegucka-Wolniak

UZASDANIENIE

Podstawą opracowania 3- letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2019 -2021 jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821).

Stosownie do zaleceń Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi przekazanych w dniu 22.07.2020 r. , będących wynikiem zbadania realizacji zadań własnych powiatu wskazanych w art. 180 ust. 1 ustawy, a dotyczących konieczności wprowadzenia zmian w „3-letnim Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2019 – 2021”, dokonano zalecanych korekt w nazewnictwie oraz treści Programu.

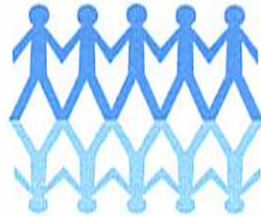
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Brzezinach

Magdalena Adamska

Załącznik do uchwały nr .....

Rady Powiatu w Brzezinach

z dnia ....

**3 - LETNI PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE
BRZEZIŃSKIM
NA LATA 2019 - 2021**

PCPR BRZEZINY

SPIS TREŚCI

Wstęp

Podstawy prawne programu

I. Ewaluacja działań realizowanych w ramach powiatowego programu wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim na lata 2016 – 2018

II. Diagnoza problemów społecznych w powiecie brzezińskim

1. Dane demograficzne dotyczące powiatu brzezińskiego
2. Zasoby instytucjonalne i ludzie w aspekcie pomocy dziecku i rodzinie w powiecie brzezińskim

III. Kondycja rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu brzezińskiego

1. Sytuacja rodzicielstwa zastępczego w świetle zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
2. Typologia, struktura i liczebność rodzinnej pieczy zastępczej

IV. Perspektywy i możliwości funkcjonującego systemu wsparcia i rozwoju rodzicielstwa zastępczego – analiza SWOT

1. Słabe strony
2. Mocne strony
3. Szanse
4. Zagrożenia
5. Wnioski

V. Planowane działania w zakresie pieczy zastępczej

1. Cel nadrzędny, cele ogólne i cele szczegółowe
2. Główne kierunki działań
3. Limit rodzin zastępczych zawodowych
4. Źródła finansowania Programu

VI. Ewaluacja i monitoring

1. Przewidywane efekty działań
2. Monitoring
3. Adresaci Programu

WSTĘP

Podstawą opracowania *3- letniego Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2019 -2021* jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Jest to kolejny już dokument opracowany w oparciu o w/w przepisy, dlatego jego główne założenia zostały oparte o wnioski z ewaluacji poprzednich programów. Nadal priorytetowe kierunki działań to odejście od pieczy instytucjonalnej na rzecz pieczy rodzinnej, równoczesny rozwój i poprawa jakości funkcjonowania pieczy rodzinnej oraz wspieranie usamodzielnionych wychowanków pieczy. Program wskazuje na taką organizację pracy i podejmowanie działań, by dążyć do poprawy sytuacji życiowej dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, zaś docelowo, w miarę możliwości, wspierać powrót do rodzin biologicznych.

Niniejszy Program będzie realizowany w latach 2019 – 2021. Wpisuje się on w Dokumenty Strategiczne Powiatu: Strategię Rozwoju Powiatu Brzezińskiego na lata 2014 – 2020.

Program Rozwoju Pieczy zastępczej został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach i poddany konsultacjom społecznym.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz.511);
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2018, poz. 998 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.);

I. EWALUACJA DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIELICZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE BRZEZIŃSKIM NA LATA 2016 -2018

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim na lata 2016 – 2018 uchwalony został przez Radę Powiatu w Brzezinach w dniu 29 grudnia 2016 roku, zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z analizy realizacji programu wynika, że główne kierunki działań zaplanowane w do realizacji były na bieżąco wdrażane i realizowane.

CEL OGÓLNY: ROZWÓJ RODZINNYCH FORM OPIEKI ZASTĘPCZEJ

1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum w okresie 2016 – 2018 prowadziło kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze, wykorzystując powszechne kanały komunikacyjne. Na stronie internetowej Centrum zamieszczone zostało ogłoszenie o poszukiwaniu rodzin zastępczych. Informacja podobnej treści została wyeksponowana również na tablicy ogłoszeniowej w siedzibie PCPR. Dodatkowo wykorzystano popularne media społecznościowe: facebook powiatu brzezińskiego, strona internetowa PCPR.

W latach ubiegłych przygotowano również specjalne ulotki promujące tematykę zastępczą, które rozpowszechniono w ośrodkach działających na rzecz rodziny. Opublikowano również kilka artykułów w lokalnej prasie „BIS” o tematyce związanej z rodzicielstwem zastępczym.

Ponadto Powiatowe Centrum w latach 2017 – 2018 realizowało projekt „Dobry start w dorosłość” w którym brali udział m.in. wychowankowie rodzin zastępczych. Promocja projektu stanowiła więc równocześnie promocję rodzicielstwa zastępczego.

2. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów do tworzenia rodzin niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka

Kwalifikowanie kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach odbywa się wg **Procedury kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zawodowej i niezawodowej**, uchwalonej zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach.

Procedura określa poszczególne etapy kwalifikowania kandydatów oraz wprowadza wzory niezbędnych dokumentów.

W latach 2016 – 2018 do Centrum zgłosiło się 4 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Ponadto w 2017 roku dokonano jednej kwalifikacji dla istniejącej już zawodowej rodziny zastępczej, na osoby prowadzące rodzinny dom dziecka. Przekształcenie to nastąpiło 31 sierpnia 2017 roku. Wobec rodziny przeprowadzono zwyczajową procedurę, tj. zebrano oświadczenia wymagane ustawą, opinię motywacji i predyspozycji psychologa oraz opinię koordynatora rodziny.

Kandydaci na rodziny zastępcze poddawani się opiniowaniu przez psychologa zatrudnionego w Centrum. Wykorzystuje on następujące narzędzia badawcze: skala oceny rodziny, skala postaw rodzicielskich, NEO – PI-R – Inwentarz osobowości, GHQ-28 – skala Goldberga (kwestionariusz stanu zdrowia), Inwentarz Stanu i Cechy Lęku, Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych.

Kandydaci wypełniają odpowiednie testy, następnie psycholog przeprowadza z nim rozmowę dotyczącą predyspozycji i motywacji, przebiegu ich życia oraz planów na przyszłość.

Psycholog przekazuje sformułowaną na piśmie opinię dotyczącą kandydata, obejmującą opracowanie wyników testów oraz wrażenia z rozmowy.

Po uzyskaniu wstępnej akceptacji kandydaci zostają skierowani na szkolenie, po ukończeniu którego otrzymują zaświadczenia nadające im kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej odpowiedniego typu.

3. Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych

Jednym z głównych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest wzmacnianie kompetencji wychowawczych wśród rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka. Cel ten realizowany jest przede wszystkim poprzez zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa. Powiatowe Centrum w okresie 2016 – 2018 zatrudniało dwóch psychologów: w tym jednego w wymiarze 3/5 etatu do świadczenia poradnictwa na rzecz rodzin i wychowanków.

Poradnictwo i terapię psychologiczną prowadzi psycholog posiadający 5- letnie doświadczenie w pracy z rodziną i dzieckiem, który w zakresie obowiązków ma udzielanie poradnictwa rodzinom zastępczych oraz dzieciom. Psycholog współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy oraz specjalistą pracy socjalnej.

W okresie objętym ewaluacją psycholog odbył odpowiednio: 148 konsultacji w 2016 roku, 84 rozmów w 2017 roku i 57 spotkań w 2018 roku. Spotkania z rodzinami i wychowankami zależnie od zgłaszanych potrzeb przyjmują formę konsultacji, warsztatów, jak również mediacji oraz długofalowej terapii. Po każdym spotkaniu psycholog spisuje notatkę służbową, w której ogólnie nakreśla problematykę spotkania.

Od 1 września 2018 rodziny zastępcze zostały objęte również wsparciem pedagogicznym w formie dyżurów pedagoga jeden dzień w tygodniu.

W 2017 udzielono 3 porad pedagogicznych, zaś w 2018 - 9 porad.

Dodatkowo wychowankowie rodzin zastępczych mogli korzystać z poradnictwa indywidualnego w Punkcie Wsparcia, zorganizowanego w ramach projektu „Dobry start w dorosłość”. W Punkcie dyżury pełnili: psycholog, pedagog i psychoterapeuta przez cały okres trwania projektu, tj. od 01.11.2017 do 31.20.2018.

	Miesięczny wymiar godzinowy pracy	Łączna liczba udzielonego wsparcia	Liczba osób korzystających ze wsparcia
PSYCHOTERAPEUTA	6	72 godziny	12
PEDAGOG	10	90 godzin	16
PSYCHOLOG	10	90 godzin	14

Tab.1 – wymiar pracy specjalistów w Punkcie Wsparcia

Ponadto stale w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie istnieje możliwość korzystania z poradnictwa prawnego, które świadczy zatrudniony na 3/8 etatu radca prawny.

Rodziny zastępcze otrzymały również informację pisemną o działalności w powiecie brzezińskim Punktu Nicodpłatnej Pomocy Prawnej. Stosowna informacja została zamieszczona na stronie internetowej Centrum. W miarę posiadanych uprawnień osoby wymagające porad prawnych kierowane były do w/w punktu.

Bardzo istotnym elementem wzmocnienia kompetencji opiekunów – wychowawczych rodzin są szkolenia. Tematyka tych szkoleń dostosowywana jest do bieżących potrzeb opiekunów zastępczych oraz często nawiązuje do występujących aktualnie problemów.

W latach 2016 – 2018 przeprowadzono **10** szkoleń dla prowadzących rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Poniższa tabela prezentuje ich formę i tematykę:

lp.	Temat szkolenia oraz liczba godzin szkolenia	Forma szkolenia	Data i miejsce szkolenia	Sposób finansowania
1.	Wpływ traumy na funkcjonowanie dziecka	Wykład plus ćwiczenia	16.03.2018 PCPR	Środki własne
2.	Funkcjonowanie dziecka z FAS	Prezentacja plus wykład	20.06.2018 PCPR	Środki własne
3.	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu w pracy rodzica zastępczego	prezentacja plus warsztaty	31.03.2017 PCPR	środki własne
4.	Jak uchronić dziecko przed przemocą	prezentacja plus warsztaty	22.09.2017 PCPR	środki własne
5.	Jak zostać bohaterem i nie zwariować?	warsztaty, ćwiczenia	27.11.2017 PCPR	środki własne
6.	Seksualność od narodzin do dorosłości	wykład	15.12.2017 PCPR	środki własne
7.	Jak pomagać dziecku doświadczającemu przemocy domowej	prezentacja plus warsztaty	05.12.2016 PCPR	Środki własne
8.	Kompensacja opóźnień rozwojowych i wspieranie dziecka w pokonywaniu niepowodzeń szkolnych	prezentacja plus warsztaty	21.09.2016 PCPR	Środki własne
9.	Jak kochać i wymagać	prezentacja plus warsztaty	07.04.2016 PCPR	środki własne
10.	Cechy skutecznej komunikacji i oddziaływań wychowawczych	prezentacja plus warsztaty	21.04.2016 PCPR	Środki własne

Tab.2 – szkolenia dla rodzin zastępczych w latach 2016 -2018

Wsparcie funkcjonowania rodzin zastępczych

W myśl obowiązującej ustawy główne formy wsparcia rodzin zastępczych to: opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, powoływanie rodzin pomocowych, organizacja grup wsparcia, organizacja wolontariatu.

Na terenie powiatu brzezińskiego w latach 2016 – 2018 funkcjonowało od 32 do 35 rodzin zastępczych. Wszystkie rodziny były wspierane przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Przeciętnie w PCPR zatrudnionych było od dwóch do trzech koordynatorów, stosownie do wymogów ustawy, według której zapisów pod opieką jednego koordynatora może być nie więcej niż 15 rodzin.

Koordynatorzy pracowali w przeważającej mierze w środowisku: towarzyszyli rodzinom w momencie przyjmowania dziecka oraz opuszczania przez wychowanka pieczy zastępczej. Na co dzień wspierali podopiecznych, kierując w razie potrzeby do odpowiednich specjalistów, kontaktując z instytucjami, pośrednicząc przy ustalaniu styczności z rodzicami biologicznymi.

Koordynatorzy brali również udział w ocenach sytuacji dziecka. Współuczestniczyli w sporządzaniu dokumentacji do sądu oraz dokumentacji dotyczącej oceny rodziny zastępczej. Opiniowali zasadność składanych przez rodziny zastępcze wniosków. We współpracy z asystentami rodziny sporządzali plan pomocy dziecku. Pozostawali w stałym kontakcie z pedagogami szkolnymi, sądem, kuratorami, przedstawicielami MOPS-ów, GOPS-ów oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

Forma integracji rodzin zastępczych w postaci grup wsparcia organizowana jest od kilku lat i przybiera formę regularnych, comiesięcznych spotkań, moderowanych w razie potrzeby przez psychologa. Z roku na rok można

zaobserwować tendencję do spadku zainteresowania tego typu inicjatywą, co może wynikać z faktu, iż po kilku latach forma ta przestała być atrakcyjna dla rodzin. Ponadto z rozmów z opiekunami zastępczymi wynika, że niektóre formy wspierania rodzin zastępczych (np. organizowanie grup wsparcia) odbierane są przez rodziny jako narzucone z góry i sprzeczne z ich silną potrzebą zachowania prywatności i względnej anonimowości w środowisku zamieszkania.

Organizator ma obowiązek zapewniać rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka pomoc wolontariuszy. W latach 2016 – 2018 dzięki prowadzonej kampanii promocyjnej udało się pozyskać dwóch wolontariuszy, którzy pomagają wychowankom w nauce oraz spędzają z nimi wolny czas. Z wolontariuszami spisane zostało stosowne porozumienie, określające ich obowiązki oraz prawa.

W ramach wspierania funkcjonujących rodzin zastępczych oraz wychowanków Powiatowe Centrum organizowało okolicznościowe imprezy integracyjne typu: spotkanie przedświąteczne (wspólne wykonywanie ozdób choinkowych z dziećmi), zabawa karnawałowa, wieczór andrzejkowy.

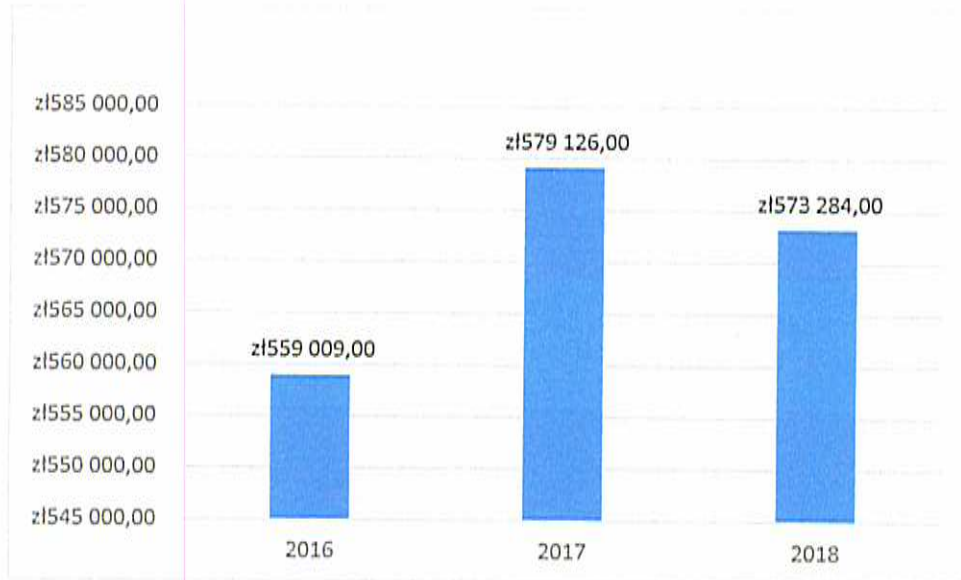
Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gwarantuje rodzinom zastępczym wsparcie finansowe, zarówno w postaci świadczeń obligatoryjnych, jak i fakultatywnych.

Świadczenia obligatoryjne udzielane na wniosek rodziny obejmują miesięczną pomoc na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie.

Wysokość tej pomocy kształtuje się zależnie od typu rodziny:

- 1052 zł/mc na dziecko umieszczone w rodzinie niezawodowej, zawodowej i rodzinnym domu dziecka;
- 694 zł/ mc na dziecko umieszczone w rodzinie spokrewnionej.

Poniższy wykres przedstawia wydatki z tego tytułu w latach 2016 – 2018.

Wykres 1- wydatki na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie w l. 2016 -2018

Jak widać największe wydatki przypadły na 2017 rok, z racji największej liczby wychowanków w rodzinnej pieczy zastępczej w tamtym okresie (58 wychowanków). Wydatki w latach 2017 i 2018 utrzymywały się na zbliżonym poziomie, gdyż podobna była liczba rodzin i przebywających w nich dzieci.

Katalog **świadczeń dodatkowych** jest dość obszerny i obejmuje:

- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego,
- świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu,
- zatrudnianie w rodzinach zastępczych zawodowych lub niezawodowych osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych **zdarzeń** mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,

- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.

Większość z tych świadczeń ma charakter fakultatywny, choć w przypadku rodzin zawodowych z określoną liczbą dzieci oraz rodzinnych domów dziecka przyznawanie w/w pomocy jest obowiązkowe.

W latach 2016 – 2018 Powiatowe Centrum wypłacało wszelkie dodatkowe świadczenia, o które ubiegały się rodziny zastępczej, jeśli tylko uznano zasadność i poprawność merytoryczną złożonego wniosku.

Rodziny zastępcze chętnie korzystały z możliwości dodatkowego wsparcia finansowego. Poniższa tabela obrazuje liczbę udzielonych świadczeń dodatkowych w okresie objętym ewaluacją.

Lp.	Forma pomocy dodatkowej	Liczba udzielonych świadczeń		
		2016 rok	2017 rok	2018 rok
1.	świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	20	14	10
2.	dofinansowanie do wypoczynku	13	14	6
3.	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego	11	14	11
4.	świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.	12	9	1
5.	zatrudnienie osoby do pomocy	24	24	24

Tab. 3 – formy pomocy dodatkowej dla rodzinnej pieczy zastępczej przyznane w 2018 rok

Realizacja programu „Dobry start” 300+

W 2018 r. stosownie do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach realizowało przyznawanie świadczeń dla wychowanków rodzin zastępczych, spełniających kryteria zawarte w rozporządzeniu.

Do PCPR-u wpłynęło 35 wniosków o przyznanie świadczenia. Jeden wniosek został wycofany jeszcze przed rozpatrzeniem. Pozostałe 34 wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Wyplacono 33 świadczenia dla 33 rodzin zastępczych oraz jedno świadczenie dla pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej.

Poniższa tabela obrazuje specyfikacje wypłaconej pomocy, zależnie od typu rodzinnej formy pieczy zastępczej.

Lp.	Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba przyznanych świadczeń	Kwota przyznanych świadczeń
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	16	4 800 zł
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	10	3 000 zł
3.	Rodziny zastępcze zawodowe	1	300 zł
4.	Rodzinny dom dziecka	6	1 800 zł
5.	Wychowankowie pieczy zastępczej	1	300 zł
	OGÓLEM	34	10 200 zł

Tab.4 – świadczenia Dobry start

Dodatek wychowawczy 500+

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach od 3 lat wypłaca dodatek wychowawczy 500+ wszystkim uprawnionym rodzinom.

Dane dotyczące wysokości wypłaconych środków w ramach dodatku w latach 2016 – 2018 wyglądają następująco:

Rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Kwota wypłaconych dodatków 500+	178 774 zł	232 558 zł	222 437 zł

Tab. 12 – liczba rodzin korzystających z dodatku wychowawczego 500+

CEL OGÓLNY: ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI SYSTEMU WSPIERANIA OSÓB USAMODZIELNIANYCH OPUSZCZAJĄCYCH PIECZĘ RODZINNA I INSTYTUCJONALNA

1. Zapewnienie usamodzielnianym wychowankom dostępu do kompleksowej informacji o dostępnych formach wsparcia

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej objęci są Indywidualnym programem usamodzielnienia, opracowanym przez wychowanka przy współudziale opiekuna usamodzielnienia. Jest to ważny dokument, który określa istotne dla przyszłości wychowanka aspekty. Program pozwala na zaplanowanie drogi życiowej usamodzielnianego wychowanka, w tym planu kontynuowania nauki, zawiera również zobowiązanie wychowanka do realizacji poszczególnych etapów programu. Indywidualny plan usamodzielnienia zatwierdzony przez

kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, staje się podstawą do przyznania świadczeń związanych z procesem usamodzielnienia.

W latach 2016 – 2018 usamodzielnieni wychowankowie otrzymywali wsparcie ze strony pracowników PCPR w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, głównie w postaci pomocy przy sporządzaniu pism oraz pośredniczeniu w rozmowach z odpowiednimi instytucjami. Zdarzało się również, że pracownik PCPR pełniący funkcję opiekuna usamodzielnienia. Ponadto dwukrotnie w okresie objętym ewaluacją zostało zorganizowane spotkanie informacyjne dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej na temat ich praw i obowiązków.

2. Podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu usamodzielnianych wychowanków

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach zaangażowało 15 wychowanków pieczy zastępczej do udziału w projekcie “Dobry start w dorosłość” współfinansowanym przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu wychowankowie korzystali z następującego wsparcia:

- Warsztaty kompetencji społecznych
- Kurs j. angielskiego
- Kurs obsługi komputera
- Kurs przygotowujący do matury
- Kurs podstaw finansów z elementami prawa pracy
- Wyjazdowe warsztaty kompetencji społecznych
- Korepetycje z wybranych przedmiotów
- Kurs prawa jazdy kat. B
- Poradnictwo w ramach Punktu Wsparcia.

3. Pomoc finansowa dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej

W latach 2016 – 2018 wychowankowie opuszczający rodzinna i instytucjonalną pieczę zastępczą, którzy kontynuowali naukę, mogli korzystać z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki w miesięcznej wysokości 526 zł. Poniższy wykres obrazuje liczbę wychowanków korzystających z tego typu pomocy. Można dostrzec, że liczba beneficjentów w/w pomocy utrzymuje się na podobnym poziomie, oscylując od 15 do 18 osób w przypadku wychowanków rodzin zastępczych oraz od 2 do 1 osób w przypadku wychowanków placówek.

Wykres 2 – liczba wychowanków kontynuujących naukę w l.2016 -2018

Po ukończeniu nauki wychowankowie mogą otrzymać jednorazową pomoc na usamodzielnienie, która najczęściej przeznaczana jest na polepszenie warunków mieszkaniowych oraz na podniesienie kwalifikacji zawodowych wychowanka (zakup komputera, opłata za kursy). W wyjątkowych przypadkach, mając na względzie dobro wychowanków i biorąc pod uwagę ich sytuację życiową, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana jeszcze w czasie kontynuowania przez nich nauki. Wychowankowie mogą ubiegać

się również o pomoc na zagospodarowanie, w ramach której możliwe są wydatki związane z urządzeniem i wyposażeniem mieszkania.

Omówione powyżej świadczenia kształtowały się kwotowo w następujący sposób:

	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Wydatki na kontynuowanie nauki	93.786,57 zł	96.336,02 zł	90.634,00 zł
Wydatki na usamodzielnienie i zagospodarowanie	17.700,00 zł	29.700,00 zł	39.128,00 zł

Tab.6- wydatki na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie

W latach 2016 – 2018 wydatki na kontynuowanie nauki nieznacznie spadły, natomiast koszty związane z udzielaniem pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie wzrosły. Odzwierciedla to pewien trend, wg którego pełnoletni wychowankowie szybko rezygnują z kształcenia i starają się usamodzielnąć ekonomicznie.

CEL OGÓLNY: BUDOWA LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA DZIECKA I RODZINY

1. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

1) Współpraca z OPS-ami

W okresie objętym ewaluacją koordynatorzy na bieżąco współpracowali z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny przy tworzeniu **planu**

pomocy dziecku oraz wymieniając informacje dotyczące sytuacji rodzinnej wychowanków pieczy zastępczej.

Ponadto brali udział w zebraniach w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, podczas których specjaliści: pedagog, kurator, dzielnicowy, asystent rodziny omawiali sytuację dzieci, również z rodzin zastępczych, wymagających dodatkowego wsparcia.

Przedstawiciele OPS-ów i asystenci rodziny pracujący z rodzicami biologicznymi zapraszani byli na posiedzenia Zespołu w sprawie oceny sytuacji dziecka.

Koordynatorzy współpracowali z asystentem i pracownikiem socjalnym na zasadzie konsultacji przy okazji m.in urlopowań dzieci, postępowania alimentacyjnego, postępowania w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka.

Ponadto w ramach współpracy i wymiany doświadczeń Powiatowe Centrum zorganizowało w 2016 roku spotkanie szkoleniowe dla przedstawicieli lokalnych ops-ów o tematyce „Jak pomagać dziecku doświadczającemu przemocy domowej”. Szkolenie to poprowadziła psychoterapeutka, przedstawicielka Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

2) Współpraca z instytucjami oświatowymi (szkoły, przedszkola)

Koordynatorzy współpracowali z instytucjami oświatowymi, głównie w osobach pedagogów szkolnych i wychowawców. Wszelkie spotkania z przedstawicielami oświaty odnotowywane były w kartach konsultacji, kartach czynności oraz notatkach służbowych. Spotkania dotyczyły najczęściej omówienia sytuacji szkolnej wychowanków, frekwencji, postępów w nauce, zachowania w środowisku szkolnym, pojawiających się problemach.

Koordynatorzy współpracowali również z MOS i MOW w zakresie umieszczania małoletnich, dostarczania niezbędnych informacji i dokumentacji.

3) Współpraca z sądem

Współpraca z sądem to stały element pracy koordynatora i innych pracowników PCPR. Polega ona nie tylko na wymianie informacji ale i uczestnictwie kuratorów sądowych w posiedzeniach organizowanych przez Powiatowe Centrum przy okazji oceny rodziny i sytuacji dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej pozostaje w stałym kontakcie z sądem, informując go o wszelkich zmianach związanych m.in. z liczbą rodzin zastępczych, pojawieniem się kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz o sposobie realizacji postanowień sądu.

Raz na kwartał do sądu przekazywany jest aktualny rejestr zastępczych rodzin zawodowych i niezawodowych funkcjonujących na terenie powiat, zawierający dane osobowe, aktualne adresy, informacje o zatrudnieniu oraz ukończonych szkoleniach.

Dodatkowo sąd informowany jest na bieżąco o sytuacji opiekuńczo – rodzinnej wychowanków, zarówno w formie pisemnej (sprawozdania) jak i ustnej (spotkania z kuratorami). PCPR wnioskuje do sądu w takich sprawach jak ograniczenie władzy rodzicielskiej, powrót dziecka do rodziny biologicznej, zmiana rodziny zastępczej oraz opiniuje możliwość i częstotliwość kontaktów dziecka z rodzinami biologicznymi.

Poniższa tabela przedstawia liczbę i rodzaj przekazanych w latach 2016 - 2018 pism do sądu:

LP.	PISMA SKIEROWANE DO SĄDU W LATACH 2016 - 2018	LICZBA
1.	Opinie na temat zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej	182
2.	Sprawozdania dotyczące całokształtu sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz sytuacji rodziny dziecka	174

3.	Rejestry rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie powiatu brzezińskiego	26
4.	Pisma dot. Spraw opiekuńczo - wychowawczych	104

Tab.7 – Liczba pism przesłanych do sądu w latach 2016-2018

4) Współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczna

Powiatowe Centrum ściśle współpracuje z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, głównie poprzez kierowanie wychowanków pieczy zastępczej do Poradni, celem diagnostyki. Ponadto przedstawiciel Poradni w wymaganych przypadkach uczestniczy w ocenach sytuacji dziecka. Poradnia służy radą i doświadczeniem, wspomagając m.in. w procesie kierowania wychowanków do Ośrodków Wychowawczych, natomiast diagnozy wystawiane przez Poradnię poszczególnym wychowankom służą jako podstawa do dalszej pracy z dzieckiem.

Ponadto w ramach współpracy Powiatowe Centrum zorganizowało w 2016 roku debatę w partnerstwie z Poradnią o tytule: „Podmiot czy przedmiot – dziecko w procesie wychowawczym”. Podczas debaty swoje prelekcje wygłosili: logopeda, kurator sądowy, psycholog, przedstawiciel Ośrodka Adopcyjnego w Łodzi.

5) Współpraca z Ośrodkiem Adopcyjnym

W okresie 2016 - 2018 roku wysłano 15 zgłoszeń dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do OA. PCPR zaprasza przedstawicieli Ośrodka na posiedzenia Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy pozostają w kontakcie z pracownikami Ośrodka celem monitorowania sytuacji prawnej wychowanków Interwencyjnym Ośrodkiem Preadopcyjnym „Tuli Luli”.

6) Współpraca z KPP w Brzezinach

W ramach współpracy z Komendą Powiatowej Policji w Brzezinach przedstawiciele Policji zapraszani są na niektóre posiedzenia dotyczące

oceny sytuacji dzieci. Dotyczy to wychowanków zagrożonych demoralizacją, działań prewencyjnych, zagrożeń dotyczących małoletnich.

7) Współpraca z placówkami opieki zdrowotnej

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje na bieżąco z placówkami opieki zdrowotnej poprzez przekazywanie dokumentacji medycznej, pośrednictwo w umawianiu wizyt lekarskich, poszukiwanie specjalistów. W sytuacjach pozostawienia dziecka w szpitalu przez matkę, koordynator jest w stałym kontakcie z oddziałem neonatologicznym, celem monitorowania sytuacji dziecka.

Również podczas dłuższej hospitalizacji wychowanków, psycholog czy też koordynator wspierają opiekunów zastępczych, podejmują kontakt z lekarzem prowadzącym, pomagają w gromadzeniu potrzebnej dokumentacji medycznej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy współpracują z Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, udzielając rodzinom koniecznych informacji dotyczących ustalenia niepełnosprawności.

CEL OGÓLNY: PRACA NA RZECZ POWROTU DZIECI DO RODZINY BIOLOGICZNEJ

1. Działania zmierzające do rekonstrukcji rodziny pochodzenia

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy na bieżąco współpracowali z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny przy tworzeniu **planu pomocy dziecku** oraz wymieniając informacje dotyczące sytuacji rodzinnej wychowanków pieczy zastępczej, badając możliwości powrotu dziecka do rodziny pochodzenia. Nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy zwoływany był Zespół ds. oceny sytuacji dziecka, podczas której dokonywana była ocena dalszej zasadności pobytu wychowanka w pieczy zastępczej. W okresie sprawozdawczym zwołano łącznie **20** posiedzeń, w trakcie których sporządzono **209** ocen sytuacji dziecka.

Ponadto po upływie 18 miesięcy od momentu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, pracownik Organizatora składał wniosek do Sądu o uregulowanie sytuacji prawnej wychowanka. Wniosek ten sporządzany jest na podstawie m.in. opinii właściwego OPS-u, który ocenia możliwości rodziców biologicznych w aspekcie odzyskania pełni władzy rodzicielskiej.

z zapytaniem o opinię nt. sytuacji rodziców biologicznych.

2017 roku wystosowano 10 wniosków).

Ponadto PCPR zaprasza przedstawicieli Ośrodka Adopcyjnego na każde posiedzenie w sprawie oceny sytuacji dziecka.

Wszystkie te działania mają na celu stały monitoring sytuacji rodzinnej dziecka, sytuacji rodziców biologicznych, pod kątem ustalenia zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

Pomoc w podtrzymywaniu więzi rodzicielskiej pomiędzy dzieckiem a rodziną biologiczną

Jednym z priorytetów w pracy z dzieckiem w pieczy zastępczej jest umożliwienie i podtrzymywanie kontaktu z rodziną pochodzenia. Pracownicy Centrum, mimo że nie prowadzą bezpośrednio pracy z rodzicami biologicznymi, w miarę możliwości starają się utrzymywać z nimi kontakt, zachęcać do spotkań z dziećmi, jeśli nie ma ku temu przeciwwskazań, zachęcać do spotkań z psychologiem.

W siedzibie Centrum odbywały się styczości rodziców biologicznych z dziećmi, jak również spotkania integrujące, podczas których psycholog uczył rodziców właściwych sposobów spędzania wolnego czasu.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE BRZEZIŃSKIM

1. DANE DEMOGRAFICZNE DOTYCZĄCE POWIATU BRZEZIŃSKIEGO

Powiat brzeziński liczy 30 730 mieszkańców (dane GUS – stan na 30.06.2007 r). W skład powiatu wchodzi gminy wiejskie: Brzeziny, Jeżów, Dmosin, Rogów i miasto Brzeziny. Gęstość zaludnienia wynosi 86 osób na 1 km. Jest to stosunkowo duży współczynnik, dla porównania: w powiecie poddębickim wynosi on 47 osób na km, w powiecie rawskim – 76 osób na km zaś w powiecie łowickim 80 osób na km.

Diagnostując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, opieramy się przede wszystkim na danych dotyczących liczby korzystających z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej.

Jak wynika z danych GUS za 2017 rok liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dziecko w powiecie brzeziński wyniosła 1384 (GUS – Bank Danych Lokalnych 2017 r.) Jest to liczba nieco mniejsza w porównaniu z rokiem wcześniejszym.

Głównymi powodami udzielania pomocy społecznej były: ubóstwo, niepełnosprawność, alkoholizm oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Szczególnie ten ostatni powód jest znaczący w aspekcie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim.

POWODY PRYZNANIA POMOCY RODZINIE w 2017 roku	
2017	
ubóstwo	672
sieroctwo	0
bezdomność	18
potrzeba ochrony macierzyństwa	70

bezrobocie	374
niepełnosprawność	401
długotrwała lub ciężka choroba	330
bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	335
przemoc w rodzinie	18
potrzeba ochrony ofiar ludźmi	0
alkoholizm	86
narkomania	1
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	11
zdarzenie losowe	8
sytuacja kryzysowa	22
klęska żywiołowa lub ekologiczna	1

Tab.8 – powody przyznania pomocy rodzinie w 2017 roku (źródło: GUS-Bank Danych Lokalnych 2017)

Ciekawym jest prześledzenie jak kształtował się ten wskaźnik przez lata.

Wykres 3- liczba świadczeń przyznanych rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (źródło GUS-Bank Danych Lokalnych)

Jak wynika z powyższego wykresu od 2014 roku można zaobserwować tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę świadczeń przyznawanych rodzinie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Jest to trend bardzo optymistyczny. W dalszej części pracy prześlędzony zostanie jego związek z sytuacją jaka występuje w obszarze pieczy zastępczej.

Dane dotyczące powodów przyznawania pomocy rodzinie w 2017 roku wskazują również na bezrobocie, jako jedną z dominujących przyczyn trudnej sytuacji rodzinnej. Długotrwałe bezrobocie wiąże się nierzadko z nieprawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców (m.in. niewłaściwe odżywianie dzieci, brak przyborów szkolnych, brak możliwości wypoczynku w dniach wolnych od nauki, zaniedbania higieniczne itp.), alkoholizmem, przestępczością, bezdomnością, czy przemocą.

Wg danych GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie brzezińskim w 2017 roku wyniosła 7,6 procenta. Porównując jej wielkość z danymi dotyczącymi ościennych powiatów można stwierdzić, że jest ona na podobnym poziomie.

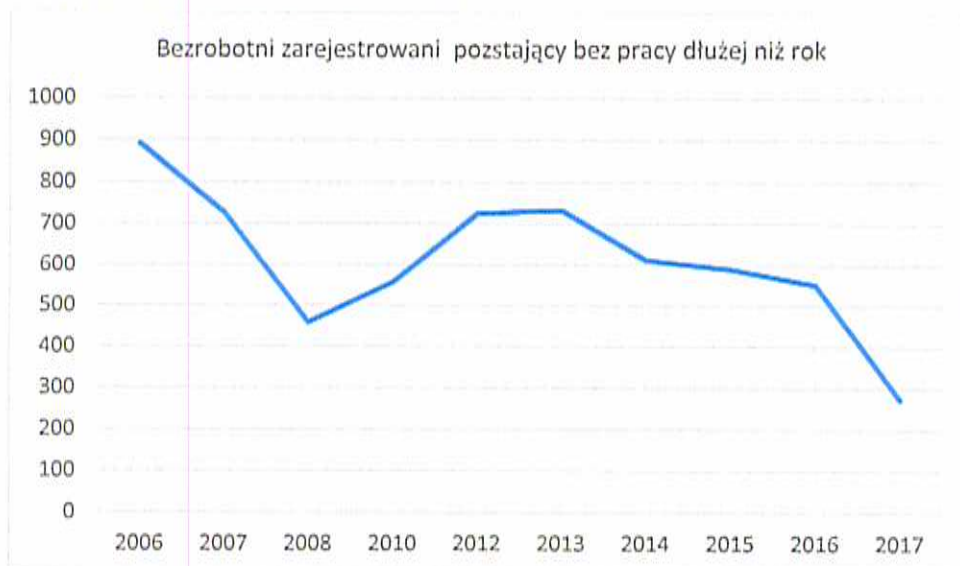
Stopa bezrobocia rejestrowanego – dane GUS Bank Danych Lokalnych 2017 rok

Nawa powiatu	Stopa bezrobocia
Powiat bełchatowski	6,0
Powiat kutnowski	9,5
Powiat łaski	9,5
Powiat łowicki	5,9
Powiat łódzki wschodni	8,1
Powiat opoczyński	6,2
Powiat pabianicki	7,8

Powiat pajęczański	7,8
Powiat rawski	4,3
Powiat sieradzki	6,1
Powiat skierniewicki	4,2
Powiat tomaszowski	7,8
Powiat wieluński	7,2
Powiat wieruszowski	4,7
Powiat zduńskowolski	7,4
Powiat zgierski	7,8
Powiat brzeziński	7,6

Tab.9 – stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach

Analizując dalsze dane dotyczące liczby bezrobotnych zarejestrowanych, pozostających bez pracy dłużej niż rok, należy wskazać wyraźny trend malejący, który swoje apogeum osiągnął w 2017 roku z liczbą 274 osób bezrobotnych zarejestrowanych.

Wykres 4 – liczba bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż rok (źródło: GUS Dane statystyczne)

Jest to zjawisko bardzo pozytywne, mające niewątpliwie wpływ na poprawę jakości życia rodzin w powiecie brzezińskim. Malejąca jest również liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 24 m-cy. W 2017 roku wartość wskaźnika wyniosła 148 osób, podczas gdy w latach poprzednich było ich dwa razy więcej (2015 rok - 346, 2016 rok -316). Wśród osób długotrwale bezrobotnych zaznacza się w miarę równy podział płci (70 kobiet, 78 mężczyzn).

Środowisko rodzinne to najważniejsze środowisko wychowawcze w życiu dziecka. Wszelkie negatywne zjawiska występujące w rodzinach dotyczą przede wszystkim małoletnich. Przeciwdziałanie skutkom kryzysu to wspieranie rodzin poprzez system poradnictwa specjalistycznego. Na różnych etapach życia rodzinnego pojawiać się mogą złożone problemy dotyczące małżeństwa i wychowania dzieci.

Rosnąca liczba dzieci pozbawionych właściwej opieki ze strony rodziców to główny wyznacznik tego, że rodzina jako instytucja znajduje się w kryzysie i wymaga wsparcia i pomocy. Istotnym celem jest również zabezpieczenie pomocy osobom i rodzinom w nagłych sytuacjach kryzysowych.

Wykorzystując dane z lokalnych ops-ów możemy prześledzić jak kształtowała się liczba osób korzystających z poradnictwa rodzinnego, liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny oraz liczba rodzin zagrożonych przemocą, w których przebywają małoletni.

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba osób z terenu powiatu brzezińskiego korzystających	718	1019	511

z poradnictwa rodzinnego			
Liczba rodzin objętych opieką asystenta	20	18	24
Liczba rodzin zagrożonych przemocą, w których przebywają małoletni	22	21	13

Tab.10 – Liczba osób korzystających ze wsparcia ops-ów (źródło: dane z OPS-ów)

Trudno wskazać jednoznaczną tendencję, widoczny jest jednak duży wzrost poradnictwa rodzinnego w 2017 roku. W okresie ostatnich trzech lat wzrosła też nieco liczba rodzin objętych opieką asystenta, natomiast znacząco zmalała liczba rodzin zagrożonych przemocą, w których przebywają małoletni.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Brzezinach wynika, że liczba środowisk objętych nadzorem kuratorskim, w których przebywają małoletni nie ulega dużym wahaniom i oscyluje od 58 do 68. Podobnie stała jest liczba posiedzeń wykonawczych dotyczących sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej: średnio 36 posiedzeń rocznie.

Lp.	Rok	Liczba posiedzeń wykonawczych
1.	2016	35
2.	2017	37
3.	2018	36

Tab.11 – liczba posiedzeń wykonawczych w latach 2016 -2018

Na rozpad rodziny składa się wiele czynników, z których dominującym jest zazwyczaj problem alkoholowy. Analizując dane przekazane przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jak również Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych trudno wskazać dominujące trendy, mogące świadczyć o zwiększaniu się czy też zmniejszaniu skali problemu. Liczba odbytych posiedzeń komisji jest podobna na przestrzeni ostatnich trzech lata i oscyluje wokół średnio 34 posiedzeń. Zmalała nieco liczba osób zaproszonych na posiedzenia Komisji, jak również liczba wniosków kierowanych do Sądu. Natomiast liczba przeprowadzonych rozmów profilaktycznych oraz rozmów diagnostyczno – interwencyjnych kształtuje się na podobnym poziomie, średnio 95 rozmów w skali roku.

	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba odbytych posiedzeń Komisji	36	36	31
Liczba osób zaproszonych na posiedzenia Komisji	116	81	94
Liczba przeprowadzonych rozmów profilaktycznych i rozmów diagnostyczno - interwencyjnych	99	90	96
Liczba wniosków skierowanych do Sądu w sprawach o zobowiązanie do leczenia odwykowego	34	32	27

Tab.12 – dane dotyczące działalności Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (na

podstawie informacji przekazanych przez Urząd Gminy Dmosin, Urząd Gminy Jeżów, GOPS w Rogowie, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzezinach)

2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I LUDZKIE W ASPEKTCIE POMOCY DZIECKU I RODZINIE W POWIECIE BRZEZIŃSKIM

Na terenie powiatu brzezińskiego funkcjonują następujące instytucje i organizacje, których działanie związane jest z wspieraniem rodziny:

Nazwa instytucji, placówki, organizacji pozarządowej	Aspekty działalności skierowane na pracę z rodziną i dzieckiem
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej
Ośrodki Pomocy Społecznej (gminne i miejski)	Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania – wspieranie rodziny w środowisku
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne
Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich	Postępowanie sądowe w sprawach rodziny i nieletnich
Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Naszym Dzieciom”.	Zabezpieczanie potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej
Koło Brzezińskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta	Pomoc osobom bezdomnym i ubogim

Stowarzyszenie Abstynenckiego Klubu Wzajemnej Pomocy „Viola”	Pomoc osobom dotkniętym problemem uzależnienia od alkoholu
Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Brzezinach	Usługi opiekuńcze, dofinansowanie do wypoczynku i obiadów dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej, wsparcie rzeczowe
Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Brzezińskiej	Wsparcie i pomoc rzeczowa dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej
Świetlica Środowiskowo – Tereapeutyczna “Świetlik”	Wsparcie edukacyjne i społeczne dla dzieci z rodzin w trudnej sytuacji życiowej
Środowiskowy Dom Samopomocy	Wsparcie środowiskowe osób samotnych, w podeszłym wieku, z niepełnosprawnościami

Tab.13 – zasoby instytucjonalne i ludzkie w aspekcie pomocy dziecku i rodzinie

III. KONDYCJA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO NA TERENIE POWIATU BRZEZIŃSKIEGO

1. SYTUACJA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO W ŚWIETLE ZAPISÓW USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej

są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W powiecie brzezińskim Zarządzeniem Starosty Brzezińskiego Nr 15 z dnia 21 grudnia 2011r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 5) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 6) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;

- 7)** współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 8)** prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 9)** zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 10)** dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 11)** prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 12)** przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 13)** zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 14)** przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 15)** zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

16) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Ustawa o pieczy zastępczej wprowadziła nową funkcję – **koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**. Jak stanowi art. 79 ust. 3 ustawy, praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego. Ponadto, zgodnie z art. 79 ust. 4 koordynator nie może prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat. Nie może także pracować z więcej niż trzydziestoma rodzinami. Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

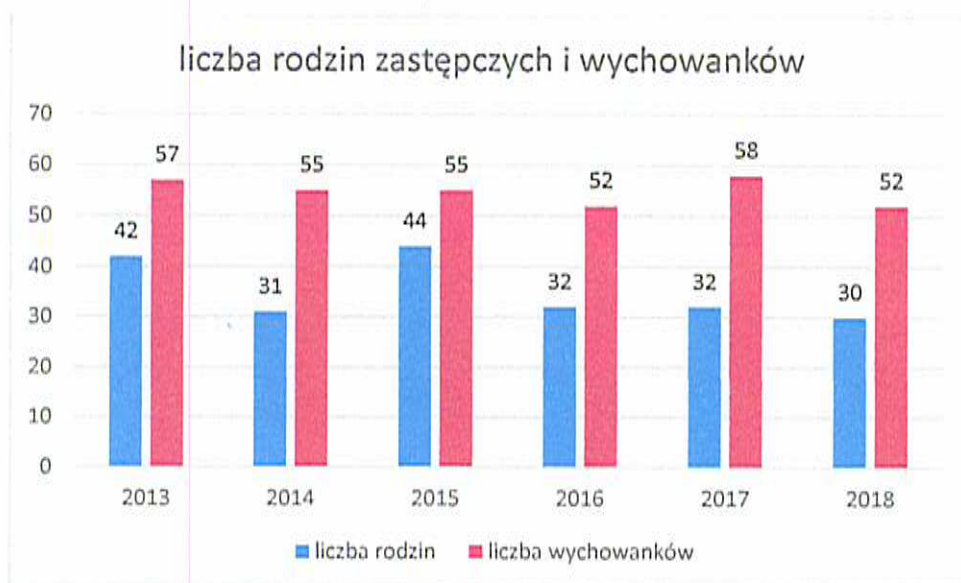
- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci,
w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koncepcja systemu rodzinnej pieczy zastępczej zakłada współpracę instytucji powiatowych i gminnych. Głównym pomostem łączącym te dwa szczeble jest funkcja **asystenta rodziny**.

2. TYPOLOGIA, STRUKTURA I LICZEBNOŚĆ RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

W ubiegłych latach liczba rodzinnych form pieczy zastępczej stopniowo się zmniejszała, osiągając w 2018 roku najniższą wartość – 30. Największy spadek zanotowano na przełomie 2015 i 2016 roku, kiedy to liczba rodzin zmalało o 12. Podobnie było z liczbą wychowanków, która jedynie w 2017 roku wzrosła z 52 do 58, by w 2018 ponownie osiągnąć wartość 52.

Wykres 5 – liczba rodzinnych form pieczy zastępczej i wychowanków w latach 2013 - 2018
(stan na ostatni dzień danego roku)

Warto prześledzić liczbę rodzinnych form pieczy zastępczej na przestrzeni ostatnich trzech lat, w podziale na typy.

		LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2016 ROKU	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2017 ROKU	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2018 ROKU
Rodziny zastępcze ogółem: w tym:		32	32	30
	spokrewnione	17	18	16
	niezawodowe	10	9	11
	zawodowe	4	3	1
	Rodzinny dom dziecka	1	2	2

Tab.13 – Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej w l.2016 -2018

Jak wynika z powyższego zestawienia każdego roku dominująca jest liczba rodzin zastępczych spokrewnionych. W drugiej kolejności występują rodziny niezawodowe. Największe wahania dotyczą rodzin zawodowych, których liczba zmniejszyła się z czterech do jednej.

		LICZBA WYCHOWANKÓW W RODZINACH W 2016 ROKU	LICZBA WYCHOWANKÓW W RODZINACH W 2017 ROKU	LICZBA WYCHOWANKÓW W RODZINACH W 2018 ROKU
Rodziny zastępcze ogółem: w tym:		52	58	52

spokrewnione	22	25	22
niezawodowe	12	11	14
zawodowe	7	8	3
Rodzinny dom dziecka	1	14	13

Tab.15 – Liczba wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej w l.2016 -2018

Ruch rodzin zastępczych w latach 2016 - 2018

W okresie objętym ewaluacją powołano 9 nowych rodzin zastępczych. Aż 4 z nich to rodziny spokrewnione. Wzrosła również liczba rodzin niezawodowych (2 nowe rodziny), co stanowi dobry symptom. Rodziny niezawodowe to pożądanym typ rodziny, które z racji swojego „niezawodowego” charakteru skupiają się wprawdzie na opiece nad mniejszą liczbą wychowanków, najczęściej jednym, maksymalnie dwoma, jednak mają dość trwały charakter, dziecku czemu budują przez wiele lat stabilne środowisko rodzinne dla wychowanka. Udało się też utworzyć drugi rodzinny dom dziecka, który powstał z przekształcenia rodziny zawodowej.

	LICZBA NOWOPOWSTAŁYCH RODZINNYCH FORM PIECZY W 2016 ROKU	LICZBA NOWOPOWSTAŁYCH RODZINNYCH FORM PIECZY W 2017 ROKU	LICZBA NOWOPOWSTAŁYCH RODZINNYCH FORM PIECZY W 2018 ROKU
Rodzinne formy pieczy ogółem w tym:	3	4	2
spokrewnione	1	3	0

niezawodowe		2	0	2
zawodowe		0	0	0
Rodzinny dziecka	dom	0	1	0

Tab.16 – Liczba nowopowstałych rodzin w l.2016 -2018

Natomiast w obszarze związanym z rozwiązywaniem się funkcjonujących rodzin, znacząco zmalała liczba rodzin zastępczych zawodowych. Związane jest to z faktem wypalenia zawodowego, skutkującego rezygnacją opiekunów z pełnionej przez nich funkcji oraz przekształceniem jednej rodziny zawodowej w rodzinny dom dziecka.

		LICZBA ROZWIĄZANYCH RODZIN W 2016 ROKU	LICZBA ROZWIĄZANYCH RODZIN W 2017 ROKU	LICZBA ROZWIĄZANYCH RODZIN W 2018 ROKU
Rodzinne formy pieczy ogółem w tym:		3	4	4
spokrewnione		0	2	2
niezawodowe		3	1	0
zawodowe		0	1	2
Rodzinny dziecka	dom	0	0	0

Tab.17 – Liczba rozwiązanych rodzin w l. 2016 -2018

IV. PERSPEKTYWY I MOŻLIWOŚCI FUNKCJONUJĄCEGO SYSTEMU WSPARCIA I ROZWOJU RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO – ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to narzędzie służące do wewnętrznej analizy niniejszego Programu w celu zoptymalizowania strategii rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu brzezińskiego. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji badanego przedmiotu i jej perspektyw, a wraz z tym najlepszej strategii postępowania. W niniejszym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej zastosowano analizę SWOT jako narzędzie do rozpoznania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim

1. SŁABE STRONY:

- Brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
- Brak poradnictwa specjalistycznego dla rodziców i dzieci na terenie powiatu.
- Niechęć do podnoszenia swoich kompetencji wychowawczych wśród opiekunów zastępczych.
- Niska świadomość społeczna dotycząca problematyki pieczy zastępczej.
- Słaba efektywność pracy z rodzinami biologicznymi.
- Długi okres pobytu wychowanków w pieczy zastępczej mimo założenia tymczasowości tej formy opieki.
- Rosnąca liczba problemów opiekuńczo – wychowawczych głównie w rodzinach zastępczych spokrewnionych.
- Rosnąca liczba wychowanków pieczy zastępczej ze zdiagnozowanym syndromem FAS, mających problemy z nauką, wymagających specjalistycznej terapii.

- Problemy z życiowym usamodzielnieniem się wychowanków pieczy zastępczej.

1. MOCNE STRONY:

- Wszystkie rodziny zastępcze objęte są opieką koordynatorów rodzinnej pieczy.
- Rodziny zastępcze i wychowankowie mogą korzystać ze wsparcia psychologa i pedagoga oraz pomocy prawnej.
- W Powiatowym Centrum działa Punkt Interwencji Kryzysowej.
- Organizator rodzinnej pieczy zastępczej oferuje możliwość skorzystania z grup wsparcia.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od kilku lat realizuje projekty ze środków unijnych, których odbiorcami są m.in. rodziny zastępcze i wychowankowie.
- Organizator rodzinnej pieczy zastępczej pozyskał wolontariusza do pomocy w rodzinnym domu dziecka.
- Powiatowe Centrum udziela świadczeń fakultatywnych w sytuacjach gdy rodziny zastępcze muszą korzystać z odpłatnej pomocy specjalistów.
- Wszystkie rodziny zastępcze ubiegające się o dofinansowanie do wypoczynku otrzymują stosowne świadczenia.
- Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje z instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

3. SZANSE

- Możliwość utworzenia nowych form rodzinnej pieczy zastępczej
- Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej tematyki rodzicielstwa zastępczego
- Zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do pieczy instytucjonalnej
- Przygotowanie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia, podjęcia pracy, gospodarowania budżetem domowym

4. ZAGROŻENIA

- Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej
- Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych
- Brak współpracy ze strony rodzin biologicznych
- Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka
- Brak współpracy ze strony usamodzielnianych wychowanków
- Brak wykwalifikowanej kadry specjalistów

5. WNIOSKI

Sytuacja w obszarze pieczy zastępczej na terenie powiatu brzezińskiego jest stabilna. Utrzymująca się od pewnego czasu podobna ilość rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka zabezpiecza bieżące potrzeby w zakresie zapewniania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy. W latach ubiegłych udało się realizować bez zbędnej zwłoki postanowienia sadu o umieszczeniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Mimo tego nadal prowadzone są działania w kierunku pozyskiwania nowych rodzin zastępczych, gdyż sytuacja w obszarze rodzin dysfunkcyjnych jest bardzo dynamiczna i nie da się przewidzieć przyszłych potrzeb w zakresie zabezpieczenia miejsc dla dzieci. Od pewnego czasu w obszarze pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej rośnie liczba zgłoszeń kandydatów, którzy już pełnią opiekę nad małoletnimi, czy to jako najbliżsi krewni, czy też jako niefnatomiast zgłaszają się do PCPR – u celem sformalizowania tej opieki. Dotyczy to przede wszystkim rodzin zastępczych spokrewnionych, których geneza powstawania jest całkiem odmienna do rodzin niezawodowych i zawodowych.

Prowadzony dotychczas nadzór w środowisku ujawnia pewne nieprawidłowości w funkcjonowaniu niektórych rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze, szczególnie spokrewnione, funkcjonują na podobnej

zasadzie jak rodziny naturalne. Pojawiają się więc tam analogiczne problemy. Spokrewniona rodzina zastępcza jest powoływana najczęściej z w sytuacjach kryzysowych, kiedy dziecko zostaje pozbawione opieki rodzicielskiej. Opiekunowie stają się rodzicami zastępczymi nierzadko z konieczności, nie są często do końca przygotowani do pełnienia tej roli. Dziadkowie mieszkający wiele lat sami muszą przyjąć na wychowanie wnuka, czy też starsza siostra ukończywszy 18 lat przejmuje opiekę nad młodszym rodzeństwem.

Jeśli chodzi o jakość pieczy zastępczej na terenie powiatu, dostrzec należy wiele problemów, głównie w sferze opiekuńczo – wychowawczej. Wychowankowie pieczy zastępczej, z racji swojej trudnej i traumatycznej przeszłości, sprawiają bardzo duże problemy wychowawcze. Dodatkowo często posiadają wiele deficytów utrudniających naukę, funkcjonowanie w grupie czy pełnienie różnych ról społecznych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wśród 52 wychowanków pieczy zastępczej 7 osób posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, 9 wychowanków posiada opinię z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej dotyczącą dostosowania wymagań edukacyjnych, 3 osoby spełniają kryteria do diagnozy częściowego płodowego zespołu alkoholowego FAS, 1 osoba spełnia kryteria rozpoznania syndromu FAS.

Z pełną świadomością możemy stwierdzić, że nie jesteśmy w stanie rozwiązać tych wszystkich problemów, gdyż wymagają one wieloletniej zintegrowanej pracy wielu podmiotów, często pracy o charakterze terapeutycznym. Dziecko trafiające do pieczy zastępczej wymaga zindywidualizowanego podejścia zarówno w domu jak i środowisku szkolnym. Dlatego pracę z dzieckiem powinna poprzedzić praca i szkolenia opiekunów, nauczycieli oraz innych osób znaczących dla dziecka. W praktyce jest to bardzo trudne do osiągnięcia. Opiekunowie zastępczy w przeważającej większości wykazują się bardzo dużymi kompetencjami

opiekuńczymi: dopilnowują realizacji obowiązku szkolnego przez wychowanka, odpowiednio reagują w sytuacjach pogorszenia stanu zdrowia, zabezpieczają wszelkie potrzeby bytowe wychowanka, jednak w sferze wychowawczej brak im często kluczowych umiejętności. Dlatego rolą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest wzmacnianie potencjału wychowawczego rodzin poprzez szkolenia, konsultacje, indywidualne rozmowy.

Kolejną sferą problematyczną jest obszar kontaktów dziecka z rodziną biologiczną. Praca z rodziną pochodzenia na rzecz powrotu dziecka do domu prowadzona jest przez różne podmioty: na poziomie gminy przez asystenta rodziny, a uzupełniana przez działania koordynatora rodzinnej pieczy. W przeważającej liczbie przypadków dzieci nie mają kontaktu z rodzicami. Poniższe zestawienie obrazuje sytuację rodzinną, jaka występuje u wychowanków pieczy zastępczej:

KONTAKTY Z RODZICAMI BIOLOGICZNYMI					
	Brak kontaktu z rodzicami - sieroctwo	Brak kontaktu z rodzicami żyjącymi	Kontakt z matką	Kontakt z ojcem	Kontakt z obojgiem rodziców
Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej	7	23	13	3	6

Tab.18 – Dane dotyczące kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi (stan na 31.12.2018 r.)

Jak wynika z powyższego zestawienia dominuje liczba wychowanków, którzy nie mają żadnego kontaktu z obojgiem rodziców. W pozostałych przypadkach, w których dochodzi do spotkań, często można zaobserwować ich negatywny wpływ na funkcjonowanie dziecka. Dlatego często

pracownicy Centrum stoją przed dylematem: czy zezwalać na kontakty z rodzicami, mimo że powodują widoczne szkody emocjonalne, czy też działać wbrew zasadzie dążenia do powrotu dziecka do rodziny i w dbałości o bezpieczeństwo emocjonalne dziecka, ograniczać negatywne w skutkach kontakty.

V. PLANOWANE DZIAŁANIA DO REALIZACJI W ZAKRESIE PIELICZY ZASTĘPCZEJ

Reasumując, wszystkie problemy pojawiające się w codziennej praktyce w obszarze pieczy zastępczej staną się podwaliną do określenia głównych celów niniejszego programu.

1. CEL NADRZĘDNY, CELE OGÓLNE I CELE SZCZEGÓLNE

CEL NADRZĘDNY: Rozwój i optymalizacja funkcjonowania systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez aktywizację, wsparcie i edukację rodzin, wychowanków oraz otoczenia społecznego

CELE OGÓLNE	
I.	Rozwój i wspieranie systemu pieczy zastępczej
Cele szczegółowe:	
1.	Promowanie rodzinnych form opieki na dzieckiem
2.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze
3.	Ewaluacja funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej celem lepszego rozpoznania ich potrzeb
4.	Wsparcie finansowe dla rodzinnych form pieczy zastępczej – zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności finansowej poprzez terminowe przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych
5.	Wsparanie istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizację szkoleń, grup wsparcia, rodziny pomocowe, rozwój wolontariatu

6.	Rozwijanie poradnictwa specjalistycznego skierowanego do rodzinnych form pieczy zastępczej
7.	Wdrażanie nowych inicjatyw na rzecz aktywizowania i integracji rodzin zastępczych: projekty, imprezy, pikniki rodzinne
8.	Doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej w celu poprawy jakości pracy na rzecz rodziny i dziecka
II.	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe:	
1.	Wsparcie finansowe i rzeczowe wychowanków
2.	Wsparcie dla pełnoletnich wychowanków oferowane w ramach projektów systemowych
3.	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym
III.	Dążenie do uregulowania sytuacji prawnej dziecka – umożliwienie powrotu do rodziny naturalnej lub przysposobienia
Działania:	
1.	Współpraca z asystentami rodzin
2.	Współpraca z Ośrodkiem Adopcyjnym
3.	Współpraca z sądem
IV.	Budowanie, rozwijanie i doskonalenie sieci współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny
Działania:	
1.	Opracowanie bazy danych o instytucjach i organizacjach działających w obszarze wsparcia dzieci i rodzin zastępczych

2.	Prowadzenie konsultacji z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka
3.	Współpraca międzyinstytucjonalna w kierunku powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub uregulowania sytuacji prawnej dziecka w kierunku przysposobienia

2. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele szczegółowe

- **Działania do realizacji**
- **Wskaźniki dotyczące realizowanego działania**
- **Podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań**
- **Termin realizacji**
- **Spodziewane efekty**

Cel szczegółowy	Działania do realizacji	Wskaźniki dotyczące realizowanego zadania	Podmiot	Termin realizacji	Spodziewane efekty
I. CEL GŁÓWNY: ROZWÓJ I WSPIERANIE SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ					
1. Promowanie rodzinnych form opieki nad dzieckiem	Zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, Organizowanie akcji informacyjnych, imprez i pikników promujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba artykułów w prasie Liczba sporządzonych ulotek i broszur Liczba zorganizowanych imprez Liczba uczestników imprez	PCPR	Działanie ciągłe w okresie realizacji programu 2019 - 2021	Wzrost świadomości społecznej dotyczącej pieczy zastępczej Zgłaszanie się kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych Popularyzacja tematyki

	Realizacja projektów promujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba zrealizowanych projektów Liczba uczestników projektów			rodzicielstwa zastępczego Integracja lokalnego środowiska skupionego wokół rodzicielstwa zastępczego
2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze	Kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i RDD Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i RDD	Liczba pozyskanych kandydatów Liczba przeszkolonych kandydatów	PCPR	Termin działania zależny od potrzeb szkoleniowych konkretnych kandydatów . Na etapie formułowania działań zaprojektowano 3 szkolenia w 2019 roku(zgodnie z zapisami projektu	Pozyskanie nowych rodzin zastępczych Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych

					Podaruj mi skrzydła ®	i prowadzenia RDD
3. Ewaluacja funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej celem lepszego rozpoznania ich potrzeb	Dokonywanie okresowych rodzinnych pieczy zastępczej ocen form	Liczba ocen dokonanych	PCPR	2019 - 2021 Nie rzadziej niż raz na 6 mcy.	Poznanie słabych i mocnych stron rodzin zastępczych	
	Bieżący monitoring funkcjonowania rodzin Dalsze wspieranie rodzin opieką koordynatora	Dokumentacja koordynatora rodzinnej zastępczej pieczy		Działanie ciągłe.	Poprawa jakości pracy z rodzinami	
4. Wsparcie finansowe dla rodzinnych form pieczy zastępczej - zapewnienie	Przyznawanie wynagrodzeń dla zawodowych rodzin	Listy wypłat Wnioski Decyzje	PCPR	Działanie ciągłe.	Zmniejszenie ilości sytuacji problemowych występujących w rodzinach zastępczych	
				2019 - 2021 Comiesięczne wypłaty pomocy pieniężnej,	Zapewnienie stabilności finansowej rodzinnym	

bezpieczeństwa i stabilności finansowej poprzez terminowe przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych	zastępczych oraz prowadzących RDD Informowanie o możliwościach ubiegania się o świadczenia fakultatywne Terminowa wypłata świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych			stosownie do wydanych decyzji Każdorazowo w sytuacji pojawienia się konkretnych potrzeb oraz sezonowo w okresie wakacyjnym.	formom pieczy zastępczej
5. Wspieranie istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizację szkoleń, grup wsparcia, rodziny	Dalsza organizacja grup wsparcia dla rodzin zastępczych Zwiększenie dostępu osób	Liczba zorganizowanych spotkań	PCPR	2019 – 2021 Spotkania raz w mcu Harmonogram wsparcia zależny	Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej

<p>pomocowe, rozwój wolontariatu</p>	<p>sprawujących pieczę zastępczą do usług specjalistycznego poradnictwa</p> <p>Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych</p>	<p>Liczba osób korzystających z poradnictwa</p> <p>Liczba szkoleń Liczba przeszkolonych osób</p>	<p>od indywidualnej dyspozycyjności konkretnych specjalistów. Dyżury pedagoga 3 i psychologa 3 razy w mcu. Dyżur radcy prawnego 1x w mcu. Dyżury dodatkowych specjalistów uzgadniane indywidualnie, zależnie od potrzeb. W każdym kwartale w latach 2019 – 2021</p>	<p>Wzrost kompetencji wychowawczych wśród opiekunów zastępczych Poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych</p>
---	---	--	---	---

	Wspieranie rodzin opieką koordynatora	Liczba rodzin wspieranych przez koordynatora	Działanie ciągłe.	
6. Rozwijanie poradnictwa specjalistycznego skierowanego do rodzinnych form pieczy zastępczej	Zatrudnienie specjalistów świadczących pomoc dla rodzinnych form pieczy zastępczej Pośredniczenie w nawiązywaniu kontaktu ze specjalistami poza PCPR	Liczba zatrudnionych specjalistów	Okres realizacji projektu unijnego: luty 2019 – grudzień 2020 PCPR	Zmniejszenie się liczby problemów w obszarze opiekuńczo – wychowawczym Wzrost kompetencji opiekuńczych i wychowawczych u rodzin zastępczych
7. Wdrażanie nowych inicjatyw na rzecz aktywizowania i integracji rodzin zastępczych: projekty,	Realizacja projektów na rzecz podmiotów z obszaru rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych projektów Liczba uczestników projektów	Okres realizacji projektu unijnego: luty 2019 – grudzień 2020 PCPR	Integracja i aktywizacja społeczna rodzin zastępczych

<p>imprezy, pikniki rodzinne</p>	<p>Realizacja imprez i innych inicjatyw na rzecz integracji środowiska rodzinnej pieczy zastępczej</p>	<p>Liczba zorganizowanych imprez Liczba uczestników imprez</p>			
<p>8. Doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej w celu poprawy jakości pracy na rzecz rodziny i dziecka</p>	<p>Szkolenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pozostałej kadry pracującej na rzecz rodziny</p>	<p>Liczba szkoleń odbytych przez kadre pracującą na rzecz rodziny</p>	<p>PCPR</p>	<p>2019 – 2021 Nie jest możliwe przewidzenie harmonogramu szkoleń, częstotliwość szkoleń: nie rzadziej niż 3x w roku.</p>	<p>Wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry specjalistów pracujących na rzecz rodziny</p>
<p>II. WSPIERANIE USAMODZIELNIONYCH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ</p>					

Cel szczegółowy	Działania realizacji	Wskaźniki realizowanego zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Spodziewane efekty
1. Wsparcie finansowe i rzeczowe wychowanków	Udzielanie świadczeń z tytułu kontynuowania nauki Przyznawanie świadczeń z tytułu usamodzielnienia	Liczba przyznanych świadczeń Liczba wychowanków otrzymujących świadczenia	PCPR	2019 -2021 Comiesięczna pomoc finansowa w okresie roku szkolnego.	Poprawa sytuacji finansowej i życiowej wychowanków
2. Wsparcie dla pełnoletnich wychowanków oferowane w ramach projektów systemowych	Realizacja projektów unijnych skierowanych m. in. do pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych	Liczba zrealizowanych projektów Liczba uczestników projektów	PCPR	Przewidywany okres realizacji projektu: luty 2019 – grudzień 2020	Aktywizacja społeczna wychowanków pieczy zastępczej

3. Wspieranie usamodzielnianych wychowanków w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym	Motywowanie do kontynuowania nauki	Liczba usamodzielnianych wychowanków kontynuujących naukę	PCPR	Działanie ciągłe, realizowane przez cały okres procesu usamodzielnienia. Kontakt z wychowankami nie rzadszy niż co 6 mcy	Wzrost kompetencji edukacyjnych wśród wychowanków pieczy
	Doradztwo z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, informacja prawna, poradnictwo psychologiczne	Liczba udzielonych porad Liczba osób korzystających z poradnictwa			Zdobycie zasobów społecznych oraz kompetencji w zakresie poszukiwania pracy

III. DAŻENIE DO UREGULOWANIA SYTUACJI PRAWNEJ DZIECKA - UMOŻLIWIENIE POWROTU DO RODZINY NATURALNEJ LUB PRZYSPOBIENIA					
Cel szczegółowy	Działania do realizacji	Wskaźniki realizowanego zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Spodziewane efekty
I. Rozwój współpracy z asystentami rodzin	<p>Utrzymywanie stałego kontaktu z asystentami rodziny.</p> <p>Wspólna praca nad opracowaniem planu pomocy dziecka.</p> <p>Uczestnictwo asystentów ocenach sytuacji dziecka.</p> <p>Wykorzystywanie</p>	<p>Liczba opracowanych planów pomocy dziecku</p> <p>Liczba przeprowadzonych ocen sytuacji dziecka z udziałem asystenta rodziny</p>	PCPR	<p>Działanie ciągłe, realizowane podczas stałej współpracy koordynatora rodziny z asystentami oraz podczas ocen sytuacji dziecka; nie rzadziej niż co 6 mcy</p>	<p>Optymalizacja współpracy na poziomie gminy.</p> <p>Poprawa jakości pracy z rodziną biologiczną.</p> <p>Usprawnienie przepływu informacji.</p>

	opinii asystentów rodziny w kierowanych pismach do sądu.		PCPR		
<p>2. Rozwój współpracy z Ośrodkiem Adopcyjnym</p>	<p>Uczestnictwo przedstawicieli OA w ocenach sytuacji dziecka Wymiana informacji dot. sytuacji wychowanków z uregulowaną sytuacją prawną</p>	<p>Liczba ocen sytuacji dziecka z udziałem przedstawiciela OA</p>	<p>PCPR</p>	<p>Harmonogram działania uzależniony jest od terminów poszczególnych ocen sytuacji dziecka (średnio spotkania co 6 mcy)</p>	<p>Optymalizacja współpracy z OA. Usprawnienie przepływu informacji. Przyspieszenie postępowań adopcyjnych</p>
<p>3. Rozwój współpracy z sądem</p>	<p>Udział przedstawiciela PCPR w posiedzeniach dot. uregulowania</p>	<p>Liczba ocen sytuacji dziecka z udziałem przedstawiciela sądu</p>	<p>PCPR</p>	<p>Harmonogram działania uzależniony jest od terminów poszczególnych ocen sytuacji dziecka (średnio</p>	<p>Optymalizacja współpracy z sądem. Usprawnienie przepływu informacji.</p>

	sytuacji prawnej wychowanków			spotkania co 6 mcy)	Przyspieszenie postępowań dot. sytuacji prawnej dziecka.
	Udział kuratorów w ocenach sytuacji dziecka				
IV. BUDOWANIE, ROZWIJANIE I DOSKONALENIE SIECI WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI, ORGANIZACJAMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ DZIECKA I RODZINY					
1. Opracowanie bazy danych o instytucjach i organizacjach działających w obszarze wsparcia dzieci i rodzin zastępczych	Prowadzenie i aktualizacja rejestru instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny	Liczba sporządzonych rejestrów	PCPR	2019-2021 Działanie ciągłe	Poprawa przepływu informacji między instytucjami i organizacjami
2. Prowadzenie konsultacji	Zwoływanie paneli dyskusyjnych,	Liczba spotkań informacyjnych	PCPR	2019-2021 działania ciągłe	Wymiana doświadczeń

z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka	spotkań roboczych i innego typu spotkań informacyjnych, mających na celu wymianę informacji		Wrzesień 2020 roku	między podmiotami zaangażowanymi w pracę na rzecz dziecka Wzrost jakości pracy na rzecz dziecka i rodziny
---	---	--	--------------------	--

3. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie (art. 56 ustawy).

Z uwagi na powyższe oraz na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach, z których wynika, że połowa rodzin zastępczych to rodziny zastępcze niezawodowe, a także rozeznania potrzeb i praktyki w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej określa się limit rodzin zawodowych na lata 2019–2021:

Rok	Limit rodzin zawodowych
2019	2
2020	4
2021	4

Tab. 19 – Limit rodzin zawodowych w powiecie brzezińskim na lata 2019 -2021

Poza określonym wyżej limitem odpowiedni kandydaci mogą odbywać szkolenia i uzyskując kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej zgodnie z przepisami powołanej ustawy.

Najpilniejszą potrzebą powiatu w zakresie powstania rodzin zastępczych zawodowych byłoby utworzenie rodziny zastępczej specjalistycznej lub rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego – specjalizujących się w opiece nad małymi dziećmi.

4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2013 – 2015 będą w szczególności środki finansowe:

- z budżetu Powiatu Brzezińskiego;
- z budżetu Państwa (Ministra właściwego do spraw rodziny);
- z budżetów samorządów gminnych, zgodnie z art. 191 ust. 8 i ust. 9 ustawy,
- z budżetów powiatowych, zgodnie z art. 191 ust.4 ustawy
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- pozyskane w ramach projektów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Z uwagi na konieczność racjonalnego i oszczędnego gospodarowania dostępnymi środkami finansowymi zasadne jest realizowanie wyznaczonych celów w ramach realizowanych przez jednostki i instytucje zadań oraz poprzez inne programy. Środki finansowe na realizację zadań w ramach *Programu rozwoju pieczy zastępczej* będą planowane w corocznych budżetach powiatu i jego jednostek organizacyjnych oraz instytucji zaangażowanych w te działania.

VI. EWALUACJA I MONITORING

---

1. PRZEWIDYWANE EFEKTY DZIAŁAŃ

Należy oczekiwać następujących efektów podjętych w/w działań:

- rozwój poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego,
- utworzenie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej,
- pozyskanie i przeszkolenie kandydatów na przyszłych opiekunów zastępczych,
- poprawa jakości funkcjonowania rodzin zastępczych
- lepsze przygotowanie dzieci i młodzieży do samodzielnego życia
- poprawa funkcjonowania wychowanków pieczy zastępczej na poziomie indywidualnym i społecznym
- wzrost wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej tematyki pieczy zastępczej
- rozwój systemu współpracy między podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

2. MONITORING

Głównym realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach. Osobą odpowiedzialną za koordynowanie Programu jest pracownik Organizatora na stanowisku - starszy specjalista pracy socjalnej.

Program monitorowany będzie na bieżąco na podstawie sprawozdań z wykonywanych zadań. Sprawozdawczość obejmować będzie gromadzenie danych statystycznych związanych z realizacją programu, analizy porównawcze, raporty dotyczące stopnia zaangażowania realizacyjnego.

Informacja na temat realizacji Programu przedkładana będzie Zarządowi w corocznych sprawozdaniach z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach, stosownie do art. 182 ust. 5 ustawy.

Mając na uwadze fakt, że większość działań ma charakter długofalowy, bierzemy pod uwagę wprowadzanie ewentualnych zmian, zależnie od aktualnych potrzeb. Należy się również liczyć, że osiągnięcie przewidywanych rezultatów, w związku ze złożonością i ilostopniowością założonych celów może następować w sposób stopniowy.

3. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami 3 – letniego programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2019 – 2021 są:

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej;
2. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka;
3. Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
4. Pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
6. Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem z pieczy zastępczej.